



זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת נח תשפ"ה שנה י | גליון מס' 554

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

חמס - גם בעניית אמן!

רבים היו חטאים של בני דור המבול, ובכל אשר פנו השחיתו את דרכם. ועם כל זאת, לא נחתם גזר דינם הקשה אלא בעבור שהיו שקועים בעוון הגזל, כפתיב (בראשית ו ג): "קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס", וכפי שפרש רש"י על אתר: "שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל".

התאור "כי מלאה הארץ חמס" מלמד כי הגזל הפך לחלק מרכזי בהיוותם של בני דור המבול. כל מחשבתם של בני דור המבול הייתה נתונה כיצד לגזל מהאילת, והגזל נכח בכל מקום על פני הארץ.

ואמנם ודאי אין מקרא יוצא מידי פשוטו, אולם לשון הפתיב "כי מלאה הארץ חמס" מעלה את זכרונם של אפנים נוספים לאסור גזל, מעבר לגזלה פיזית של רכוש, כאלו שלדאבון לב שכחים עד מאד גם בימינו, ונתן לקרא עליהם, חלילה, את לשון הפתיב: "כי מלאה הארץ חמס".

כלפי מה הדברים אמורים? במסכת ברכות (לה א) אומרים חכמים שעד שמברך האדם על מאכלו, שייך המאכל לקדוש ברוך הוא כפתיב (תהלים כד א): "לה' הארץ ומלוואה", ורק לאחר הברכה נתן המאכל לאדם, כפתיב (שם קטו טז): "והארץ נתן לבני אדם". מתוך כך מסיקים חכמים (שם ב) ש"כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל".

ואולם לא רק האוכל בלא ברכה נכשל בעוון גזל. אחד מגדולי חכמי אשכנז הקדמונים, רבי יהודה חסיד, פתב בספרו המפרסם - 'ספר חסידים' (אות רנד), שגם המברך בשקט, אף שיש סביבו אנשים היכולים לענות אמן אחר ברכתו, נכשל בעוון זה. זאת משום שבכך הוא גוזל מהנוכחים את האפשרות לקיים את מצות עגית אמן.

הנה כי כן אי אמירת ברכות, או אמירת בלחש, מביאה חלילה למצב של "מלאה הארץ חמס", ואם לא נתן אל לבנו לזכר לברך כל ברכה מברכות הנהגין בקול, עלולים אנו להכשל פעם אחר פעם בעוון זה.

לעמת אנשי דור המבול שמלאו את הארץ חמס, מעידה התורה על נח (שם ז א): "כי אתך ראיתי צדיק לפני". גם בהקשר לכך יש לומר שפסי 'חמס' מציג כאמור גם אי הקפדה על ברכות ואמנים, התאר "צדיק" מציג בדין את ההפך. שכן מן הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים", לומד רבנו בחיי (פד הקמח ערך אמונה) שהתאר "צדיק" נתן למקפיד על עגית אמן.

פאו המקום לציון כי לא רק עגית אמן תלויה באמירת ברכות בקול, אלא אף הברכה עצמה תלויה ומשתבחת באמירתה בקול. פאשר הברכה נעשית כפעולה מחשבת והיא נאמרת בשפה ברוחה ובקול רם, אין השכחה שולטת בה. זאת לעמת אלו המברכים 'על אוטומט', בשקט ובמהירות, אשר לא פעם שוכחים לברך, או נכשלים באמירת הברכה הלא-נכונה.

נקפיד לברך כל ברכה בקול, ובמדה טובה מרבה נזכה למבול של טובה וברכה. בבחינת 'והריקותי לכם ברכה עד בלי ד'. אמן ואמן.

בקריאת "כי אתך ראיתי צדיק לפני!"
שבת שלום,

213 298 מחולקין

דרך אמונים

פניי הלכה בפרשה

שלמות עדיפה על גדלות

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדתו את האלקים התהלך נח" (ו ט)

הפתיב משבח את נח על היותו "צדיק תמים", כלומר צדיק שלם, ללא כל חסרון. לאור זאת יש לברר איזו מדרגה נעלה יותר - "צדיק תמים" או "צדיק גדול"?

החזקה מלובלין הוכיח מהלכות בציעת הפת שמדרגת "צדיק תמים" נעלה מדרגת "צדיק גדול". שכן ב'שלחן ערוך' (או"ח קסח א) נפסק כי מי שעומדות לפניו שתי חלות - אחת גדולה אף חסרה, והשניה שלמה אף קטנה, עליו לברך על השלמה אף שהיא קטנה יותר, הרי שהשלמות עדיפה על הגדלות. (טוב הפנינים).

גם נח נלמד בעוון חמס

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (ו יג)

דרש ה'חמס סופר': באמרו "כי מלאה הארץ חמס" רמז הפתיב כי אף נח נכשל בעוון זה, בכך שלא הוכיח את בני דורו ולא התפלל להצלתם. שכן על צדיק הדור מטלת החובה להוכיח את בני דורו ולהתפלל עליהם, ובכך שגח ומנע מלעשות כן, נמצא שהוא חמס מהם את התוכחה שהיה עליו להוכיחם ואת התפלה שהיה מחובתו לשאת בעבורם.

והנה בזהר הק' (נח טז ב) מבאר, שלפי שלא בקש נח רחמים על בני דורו, לפיכך נקרא המבול על שמו, כפתיב: "כי מי נח זאת ל"י" (ישעיה נד ט). ויש לומר שבכך שכנה הפתיב את המבול "מי נח" מרמז החטא שבנינו

נקרא המבול על שמו, שכן "מי נח" בגימטריה "חמס" - לרמז כי בשל החמס שהיה במניעת תפלתו מבני דורו, נקרא המבול "מי נח" על שמו (תורת משה השלם הפטרת נח עמ' לד).

הצדיקים פותחים חלונות לקבלת התפלות

"ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה" (ח ו)

במסכת ברכות (לב ב) אומרים חכמים: "מיום שחרב בית המקדש נפסקה [מפסיקה] חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים", והינו שאחר החריב תפלותינו אינו נשמעות כל כך כפי שהיו נשמעות בזמן שבית המקדש היה קיים (ע"פ מהרש"א ח"א שם).

על אודות חומה זו מוסיף וכותב החיד"א, שבאמצעות קיום המצוות בוקעים בה הצדיקים בקייעים. פאשר הם מקימים מצוות פתקונו - הם בוקעים בה חלונות של ממש, ואלו בקיום מצוות שלא פתקונו - נבקעים בה רק חרכים צרים. על אלו אומר הפתיב (שה"ש ב ט): "הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" (מדבר קדמות' מערכת צ' אות טו"ב).

ה'ישמח ישראל' מפרש כי על כך אף מקונו ירמיהו הנביא באמרו (ט כ): "כי עלה מות בחלוננו", כלומר שנסתלקו הצדיקים שקימו מצוות פתקונו, ובכך בקעו חלונות בחומת הברזל המפסקת בינינו לאבינו שבשמים.

ה'ישמח ישראל' מוסיף וכותב, כי לזאת אף מרמז הפתיב 'ויפתח נח את חלון התבה', כלומר "שבתפלותיו עשה במחיצות - חלונות" (ישמח ישראל אות ט).

תלוי ועומד

עננים פהים האפילו על העיר יזד שבאיראן. רוח מצמררת שרקה שם בלילות ונענתה בהד מפחיד. תושבי המקום היהודים חששו לצאת אל השוקים ולהציע את מרכלתם המגוננת: עתיקות, תבלינים, שטיחים ועוד. מה קרה לקהלת הקדוש ביזד שפני יהודיה האפירו מדאגה? מדוע נחרשו מצחיהם

כשהגיעו הביתה הנסערים ומאשרים, בקשו אמנם בני המשפחה שלא להלאות את ר' יוסף בדבורים מיתרים, אך שתי שאלות לא נתנו להם מנוח: "מדוע לא בקשת פצואה אחרונה להפרד מאהוביך או לדאג לילדיך, אלא בקשת להעביר את החבל לצד האחר?"

חבורת התלוינים הזדרזה למלא את בקשתו של הנאשם, שכמוה עוד לא נשמעה עד כה בכל תולדות בית התליה. בדרך כלל הרגלו תלויני המקום לשמע בקשות אחרות, כמו פרדה אחרונה מבני המשפחה, ודוי לפני המות, בקשת סליחה או הבטחה לנקמה. והנה, בקשה כה שולית וחסרת פשר... אך זה הוא החק: את בקשתו האחרונה של הנאשם יש למלא!

שני תלוינים פרקו את החבל ממקומו ונחפזו להעבירו אל הצד הנגדי. אחרים מקומו מחדש את ווי התליה וגררו את כסא הגרודום. "קדימה", האיץ התלן הראשי ומיד הובילו את ר' יוסף אל מקום התליה החדש, כשפובטס המיסר של יקיריו מלווה אותו גם עכשו. להפתעתם, הם רואים אותו עוצם את עיניו וממלמל.

שוב הורו לו לעמד ולעלות על הכסא הגבוה. חבל התליה נכרך פעמים מסביב לצוארו, וקצה החבל נקשר אל ווי התליה. התלן הראשי נתן את האות, והכסא הגבוה הוסט הצדה.

מתח עצום שרר בחדר. דממה גורלית. ופתאום... קרסה התקרה תחתיה מול עיניהם המבועתות של כל הנוכחים במקום, כשר' יוסף נופל ארצה, לפות בחבל.

"הסירו", צוה התלן בבהלה. שהרי כפי מנהג המקום, אם מתחו את החבל סביב צואר הנאשם וקרסה התקרה, הרי בצעו בו כבר את ענש התליה, וסימן משמים שנמצא זכאי.

במקום שררה בוקה ומבלקה. התלוינים עמלו בזריזות להסיר את חבל התליה, לקול התרגשותם של בני המשפחה אשר חיו של יקירים נצלו למול עיניהם הנדהמות.

כשהגיעו הביתה נסערים ומאשרים, בקשו אמנם בני המשפחה שלא להלאות את ר' יוסף בדבורים מיתרים, אך שתי שאלות לא נתנו להם מנוח: "מדוע לא בקשת פצואה אחרונה להפרד מאהוביך או לדאג לילדיך, אלא בקשת להעביר את החבל לצד האחר?" ומה היו המלמולים חסרי הפשר שמלמלת כשכרכו בשנית את החבל על צוארך?"

ר' יוסף הנהן בחיוך והשיב בפשטות מעוררת השתאות: "כריכת חבל התליה סביב צוארי הרעידה אמנם את לבי, אך בד בבד חדה אצלי את ההפרה פי חיי מסורים בידי הבורא. הרגשתי בודאות שאין לי על מי להשען אלא רק על אבי שבשמים, רק הוא יכול להמציא לי את הישועה עכשו. באותה שעה כל שבקשתי היה להרויח עוד כמה רגעים לתפלה, ולכן בקשתי להעביר את החבל לצדו השני של האולם. לבי אמר לי שתפלה מתוך תחושה שכזו תבקע שערי שמים ותמציא לי ישועה כהרף עין. והנה, אתם רואים, תפלתי התקבלה, ונושעת!"

"ישמע מהיכלו קולי עמי שלד"

חמלה, הפלל ר' יוסף בעלילה שפלה ונוראה, ושופט חסר לב חתם את פסק דינו בחותמת שחרה - "ענש מות בתליה".

הקהלה היהודית ביזד חותה טלטלה קשה ונוראה. מי ההמתנה בין הקראת גזר הדין הנורא לבצועו בפעל הפכו לימים נוראים. רבני העיר ופרנסיה בקשו לכנס את כלם בבתי כנסיות, מנער ועד זקן, טף ונשים, לאמירת פרקי תהלים ולהרבות בתפלות ובתחנונים למען תוסר להט החרב המתהפכת מעל ראשו של ר' יוסף.

הימים חלפו כמו נצח. גם הלילות היו שחרים משחור. השלטונות היו נחושים לקיים את מעמד התליה המיחל, ואולי בסתר לבם היו אף תאבים לכך... ור' יוסף התיסר בינתיים בתא המעצר הצר והחשוף. גופו היה שבור ורצוף, אך רוחו נותרה איתנה ומלאה אמונה בישועת ה' שתופיע כהרף עין.

יום רביעי המר והנמהר התקרב, ותכונה נכרה בעיר יזד. פועלים חסנים ונמרצים ארגנו מבעוד מועד את כמת התליה המרכזית, לקראת ענשו של הנאשם הכבד, ר' יוסף.

בהתלהבות מרשעת הם הבריכו את העמוד הגבוה, קרצפו את ווי התליה, מתחו חבלים מצד לצד, לפפו חוטים וסדרו את עמדת הצפייה, בה יוכלו קרובי משפחתו של ר' יוסף לעמד ולהפרד ממנו טרם כריכת חבל המות על צוארו.

הגיעה העת הכרוז נשמע, ור' יוסף הובל לבית התליה כשהוא מקף בטבעת הדוקה של שומרים ושוטרים חמושים וחמורי סבר. הוא הישיר מבט עמוק אל עיניהם של יקיריו אשר היו נפוחות מרב דמעות. בני משפחתו החזירו

מבטים אלמים לעברו, כשלבם נקרע מגורלו של יקירם וידם קצרה מלהושיעו. חבורת גברתנים קשוחה הניחה לפני ר' יוסף כסא גבוה והורתה לו לעלות עליו. ר' יוסף עלה חרש, שטוף זעה מפחד ומאימה. שני תלוינים חסנים פרכו במימנות את חבל התליה מסביב לצוארו של הנאשם. ר' יוסף עמד דומם, קשור ולפות בחבל התליה. ענת מות רחפה באויר. "מה בקשתך האחרונה?" נשף בהירות התלן הראשי.

"להעביר את מקום התליה אל צדו האחר של החדר", השיב ר' יוסף לתדהמת הנוכחים.



בית הכנסת לקהלת היזדים תפארת ירושלים, שהוקם על ידי עולים מהעיר יזד שבאיראן

בחרצים עמקים?

עליה נוראה נטותה על ראשו של ר' יוסף, מונכדי הקהלה, אשר נהל רשת חגיות טקסטיל משגשגת וטיב סחורתו הדהד למרחוק. מתחריו המסלמים לא ראו בעין יפה את הצלחתו הכלכלית ואת נשיאת חנו ששבתה את לב תושבי העיר.

כשהתרחבו מעגלי הצלחתו של ר' יוסף ועסקיו המשיכו לצמוח ולשגשג ביתר שאת, לא יכלו שכניו לשאת זאת וגמרו אמר להשית על ראשו עליה מרשעת, שלא היה בה קרטוב מן האמת.

במשפט מהיר ונטול צדק, שבו היתה הפך מטית מראש לשגאה ולרדיפה נטולת

כחה של תפלת קשתי

"את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ" (ט יג)

כתב החת"ם סופר כי המלה "קשתי" היא ראשי תבות של המלים: "קדשתי, שמי, תורת, ימיג". תלמידו הגדול, רבי חזקיה פיבל פלוט רבה של שוראן, מעיד כי רבו החת"ם סופר היה חוזר על רמז זה מדי שנה בפרשת נח. בהתעמקו להבין את דברי רבו העלה במצודתו באור נפלא:

את תפלת שמונה עשרה אנו מסמים בבקשה מיחדת, בה מזכרות מלים אלו: "עשה למען שמה, עשה למען ימינה, עשה למען תורתך, עשה למען קדשתך". מקורה של בקשה זו בדברי המדרש שהובא בטור (או"ח קכב): "אמר שמואל, כל הזריז לומר ארבעה דברים הללו זוכה ומקבל פני שכינה - עשה למען שמה, עשה למען ימינה, עשה למען תורתך, עשה למען קדשתך". כונת המדרש היא, לפי שאמרו חכמים (ברכות לב ב): "מיום שחרב בית המקדש נגעלו שערי תפלה", וכפי שקונן הנביא (איכה ג מד): "ספוקה בענן לך מעבור תפלה", לפיכך אנו מבקשים בסיום התפלה: "עשה למען שמה..." לאמר: גם אם נסתמו שערי תפלה, לא למעננו עשה כי אם למענה, ובבקשה זו נפתחים שערי שמים.

ודרש החת"ם סופר כי סגולתה של בקשה זו לפתיחת שערי שמים, נרמזה בכתוב "את קשתי נתתי בענן"; שגם בעת הגלות, כאשר שערי תפלה נעולים בפנינו בבחינת "סכותה בענן לך מעבור תפלה", נתן בידינו הקדוש ברוך הוא את תפלת "קשתי", שבכחה לבקע את אותו ענן (תורת משה; לקוטי חבר בן חיים ח"ג בהקדמה).

את הספה לכך שדוקא תפלת "עשה למען

רכש ממני פמות גדולה של סחורה ושלם תמורתה הון רב, לפיכך שמחתי להיטיב עמו ולהעניק לו בקבוקון שמן משלי כדי שיוכל להוביל את הסחורה שרכש ממני בבטחה. אולם אתה, שלא רכשת ממני דבר, מנין לך העז לבוא ולבקש שמן לגלגלי עגלתך?! וכי מוכר שמן אנכי?! כלף לך למוכר שמן ורכש ממנו שמן לסיכת גלגלי עגלה...

גם אתה, הסביר הרבי לסוחר, "כאשר באת רק כדי לדון עמי בעניני מסחרך דחיתה, פיון שבאמת אין עסקי בענינים אלו. אך הסוחר השני הקדים והתייעץ עמי ארכות בעניני עבודת ה', ונעית לך לך את עצתי גם בעניני מסחרך".

זוהי אם כן ענינה של תפלת "עשה למען שמה..." אותה אומרים אנו בסיום התפלה. כי כאשר עקר בקשתנו מהקדוש ברוך הוא היא על קדשת שמו, על כבוד שמים ועל הרמת קרן התורה, אזי גם אם מבקשים שיתלוו לכך בריאות ופרנסה, פיון שהמטרה העקרת שעליה בקשנו היא כבוד שמים, יספק לנו הקדוש ברוך הוא את כל צרכינו.

לפיכך הרגיל לומר בסוף תפלתו: "עשה למען שמה..." זוכה ומקבל פני שכינה. שכן בכך הוא מוכיח שכל בקשותיו הן רק כדי שיתקדש שמו יתברך בעולם ושיוכל לקיים התורה והמצוות כראוי, דבר הגורם שתתקבל אף תפלתו לספוק צרכיו ברחמים וברצון (קבץ קול התורה סב עמ"ע).

שמך... "פותחת שערי שמים, באר רבי חיים שאול קויפמאן, ראש ישיבת גיטסהד, על פי מעשה שהיה עם האדמו"ר רבי יחזקאל מקוזמיר (סדר הדורות החדש דף לא ע"ב):

לחדרו של הרבי מקוזמיר נכנס סוחר שבקש להתיעץ עמו על עניני מסחרו. דחה הרבי את אותו סוחר באמרו שאין הוא מבין בעניני מסחר. אלא שמיד אחריו נכנס אל הרבי יהודי אחר, וכשיצא אותו היהודי ספר לתמו לאותו סוחר, שעדין שהיה בבית הרבי, כי הרבי יעץ לו והנחה אותו בעניני מסחרו.

אזר אותו סוחר עז בנפשו, נכנס לחדר הרבי ותמה: "וכי משוא פנים יש כאן? מדוע סרב הרבי לענות לי על עניני מסחרי, בעוד מי שנכנס אחרי זכה והשיב לו הרבי תשובה מפרטת?"

הרבי הביט בו בחיוך אוהב והסביר לו במתינות: "אמטל לך משל. דומה הדבר לסוחר שרכש באחד מבתי המסחר פמות גדולה של סחורה בסכום לא מבוטל. לאחר הקניה נזכר שאופני עגלתו חורקים, שב לחנות ובקש בקבוקון שמן לעגלתו. נענה לו בעל החנות בחפץ לב ואף לא אבה לקבל ממנו תשלום על בקבוק השמן.

ראה זאת בעל עגלה אחר וקסם לו הרעיון... נגש גם הוא לבעל החנות ובקש בקבוקון שמן בחנם, כאותו הסוחר... אולם אז הסביר לו המוכר: הסוחר שהיה כאן לפניך



"כי אתה ראיתי צדיק לפני"



מיצטרפים למחפכה

כתב רבנו בחיי: על הפסוק (ישעיה כו ב) "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", דרשו חכמים (שבת קיט ב), "אל תקרי שמר אמונים אלא שאומרים אמן". לדבריהם הרי כאלו נאמר בפסוק: "גוי צדיק שאומרים אמן", ויש ללמד מכך ש"בשביל המדה הזאת של עניית אמן נקראו ישראל צדיקים" (כד הקמח' ערך אמונה).

להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר נדרים פלוס, ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על תלושי קניה בסך 2000 ₪ ברשת יש חסד.



הצטרף גם אתה למזכי הרבים! הקדם לבוא לבית הפנסת כדי לשמע את ברכות השחר מפי המתפללים, ובכך תזכה לתאר "צדיק" ויקים בד מקרא שכתוב (משלי יו): "ברכות לראש צדיק".

ללא מניין – אי אפשר להיות צדי"ק

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (ו' ג')

דרש רבי חיים ירחם לנו, תלמיד הדעת קדושים' מבוטשטש:

הרמ"ק הביא בשם הזהר (סדור 'תפלה למשה' שער ד סימן ג) שמכוסות הדברים שבקדשה נרמזות במלה "צדיק" - צ' אמנים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות, וכתב כי "העושה זה הוא צדיק בלי ספק". והנה נח, שכנה (ו' ט) "איש צדיק", בודאי הקפיד על המכוסות הרמזות ב"צדיק". לפיכך כשהודיעו הקב"ה על המבול אמר לו: "קץ כל בשר בא לפני" שמעת השחתת "כל בשר" במבול, לא יוכל להקפיד כי אם על "ק"ץ" - ק' ברכות וצ' אמנים, אבל על ד' קדשות וי' קדישים לא יוכל להקפיד לפי שהן נאמרים רק במנין עשרה, ולאחר המבול לא יתרו כי אם הוא ובניו. ואכן לאחר צאתו מן התבה שוב לא כנהו הכתוב "צדיק", ככתוב (ז כג): "וישאר אף נח", משום שלא יכול היה להקפיד על מכוסות הדברים שבקדשה הרמזות ב"צדיק" (דברי חיים).

מאה ברכות מצילות מהשחתת הארץ

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (ו' ג')

דרש רבי מנצור בן שמעון:

אמרו חכמים שדוד המלך תקן לברך מאה ברכות מדי יום, כדי לבטל את הגזרה שהיתה בימיו, בה מתו מאה אנשים מישראל מדי יום. הב"ח (או"ח מו) כתב שספנה זו עודה מרחפת ומאימת עלינו, ועד עצם היום הזה אנו מבטלים אותה באמצעות אמירת מאה ברכות מדי יום.

נתן להביא רמז לכה, מראשי התבות של הכתוב "משחיתם את

הארץ" שהם "מאה" - ללמדך שאי הקפדה על אמירת מאה ברכות ביום מביאה להשחתת הארץ, חלילה (שמן המאור).

לברך ברכות הנהנין בקול

"ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה" (ו' כא)

יש שדרשו מכתוב זה רמז לחובת אמירת ברכות הנהנין בקול:

"ואתה קח לך" - ראשי תבות: קול. "מכל מאכל אשר יאכל" - ראשי התבות בגימטריה אמן. רמז שלפני אכילת "כל מאכל" יש לברך בקול כדי שיענו הסובבים אמן בכונה על הברכה (פרס ד"ל).

נח הקפיד על עניית אמן

"וידבר אלקים אל נח לאמר צא מן התבה" (ח טו-טז)

אמר האדמו"ר רבי ישראל ממוז'ז'ץ:

כידוע, חכמים קבעו מכוסות יומיות לאמירת ארבעה דברים שבקדשה, ורמזו זאת במלה "צדיק" - ראשי תבות: צ' אמנים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות (סדור הרמ"ק שער ד סימן ג, בשם הזהר). המקבל רבי מאיר פופירש (אור הישר' עמוד העבודה ו' כב) קובע בענין זה: "אין אדם נקרא צדי"ק עד שישלם צ' אמנים, ד' קדשות, י' קדישים וק' ברכות".

לאור זאת מסתבר שנח, שהקדוש ברוך הוא קראו "צדיק", בודאי עמד במכוסות אלו. ואכן נתן ללמד רמז למכסת עניית צ' אמנים מלשון הצווי שנאמר לו: "צא מן התבה": "צא" - בגימטריה אמן, ואם נצרף את האות א' מתבה זו לתבה שאחריה - "מן", יתקבל הצרוף: "צ' אמן". זהו שאמר הקדוש ברוך הוא לנח: "צא" - הקפד על עניית אמן, וכדי שתהיה ראוי להקרא צדי"ק: "צ-א מן" - הקפד על אמירת צ' אמנים בכל יום (דברי ישראל).

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא



ה'מקור ברוך' ב' במרחשון תשב"ד

האדמו"ר רבי ברוך הגר נולד לאביו האדמו"ר רבי ישראל מויד'ניץ בעל האהבת ישראל, בשנת תרנ"ה. הוא התחנך על ברכי אביו הגדול, וכבר בגיל צעיר מאד התפרסם כעלוי והסמוך להוראה.

בשנת תרפ"ג, כשעדין לא מלאו לו שלושים שנה, נבחר לכהן כרבה של פולין ריסקונווה, עיר בהחל מרמורש. לאחר שלוש וחצי שנים נקרא לכהן כרבה של קוצ'מאן בבוקובינה, בה כהן כתשע שנים רצופות עד שהפכה לסמל ולדגמה לקהלת קדש. מקוצ'מאן נקרא לכהן כרבה של העיר המעטירה סערט, בה כהן עד לשקיעת שמשה של יהדות רומניה בשואת יהדות אירופה.

עם התמנותו לרבה של סערט הסתלק עליו אביו הגדול רבים דבקו בו והוא פתח את חצרו בסערט ואף הקים בה ישיבה בשם 'בית ישראל ותמכין דאורייתא'.

לאחר מארעות הדמים שעברו עליו ברומניה, עלה ה'מקור ברוך' לארץ וקבע את מושבו בחיפה, בה הקים את שכונת 'ימת ויז'ניץ' על שם מוסדותיה.

ביום ראשון ב' במרחשון תשכ"ד הסתלק ה'מקור ברוך' ובהלוויה רבת משתתפים הובא למנוחת עולמים באהל אביו בעל האהבת ישראל בזכרון מאיר שבבני ברק. לאחר פטירתו נאספו דברי תורתו בספר 'מקור ברוך'.

עשו הגיע אחר הברכות...

בעת שכהן הרבי בעל 'מקור ברוך' מסערט-ויז'ניץ קרב העיר סערט, נהג להתפלל בצפרא דשבתא בכל פעם בבית כנסת אחר בעיר.

באחת השבתות, כאשר נכנס להתפלל באחד מבתי הכנסיות בעירו, נוכח לראות כי משום מה הקדימו באותה שבת את תחלת התפלה מבלי להודיעו, וכשנכנס כבר אחר המתפללים אחר אמירת ברכות השחר. להפתעת המתפללים עזב הרבי את המקום והלך להתפלל בבית כנסת אחר. הגבאים, שחשו תחושת החמצה, בקשו ממנו כי כיון שכבר טרח וזא עד כאן, ישאר להתפלל עמם. אך הרבי עמד על שלו ועזב את בית הכנסת, תוך שהוא מפטיר לעברם בחייד: "אני איני עשוי..."

משהבחין בתמיהה שפשטה על פניהם, הסביר את דבריו במשפט קצר וקולע: "עשו הגיע אחר הברכות..." והלך לדרכו (נעם הברכה עמ' פד).

בפעם אחרת נכנס בעל ה'מקור ברוך' לבית כנסת וראה שבחלח המודעות מצין זמן אמירת ברכות השחר ותחתיו מצין זמן אמירת "הודו". נראה היה כי הדבר נעשה כדי לאפשר לכל המעניין בכך לאחר את הגעתו עד לזמן אמירת "הודו". רע היה הדבר בעיני הרבי, וגם הפעם הגיב ברוח דומה: "לתפלה בצבור יש להתיצב כבר מאמירת ברכות השחר. כף נהגו בכל הדורות הקודמים, הלא רק עשו הגיע אחר הברכות..." (שם עמ' קעז).